

Гориславець А.Д., студентка
Васюта В.Б., к.т.н., доцент,
Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

ЕКОНОМІЧНА СВОБОДА В УКРАЇНІ ТА СВІТІ

Економічна свобода — це основне право кожної особи керувати своєю працею та майном. Ці свободи повинні бути захищені державою, яка втручається лише у випадках, коли це необхідно для забезпечення своєї функціональності. Різноманіття економічної поведінки суб'єктів господарювання реалізується через різні форми власності, методи розподілу доходів та споживання матеріальних благ, у відповідності з законами країни та відповідальністю громадян.

Економічна свобода у всьому світі визначається за допомогою показника, який розраховує Інститут Фрейзера у місті Ванкувер, Канада.

Методика розрахунку показника економічної свободи передбачає визначення рівня таких складових.

1. Особистий вибір. Вказує на можливість кожної особи вибрати роботу, яку вона хоче виконувати; товари чи послуги, які вона хоче виробляти чи споживати; як вона планує витратити свої гроші та як і куди інвестувати свої ресурси.

2. Добровільний обмін, який координується ринками. Вказує на те, що учасники ринку вільно взаємодіють, укладаючи угоди на основі власних потреб і вибору.

3. Свобода входу та конкуренції на ринках — підприємства та особи можуть вільно увійти на ринок, розпочати бізнес та конкурувати одне з одним без непропорційних обмежень чи перешкод.

4. Захист людей та їхньої власності від агресії з боку інших — держава гарантує безпеку громадянам і їхній власності від будь-яких форм агресії, включаючи крадіжки, розбій, шахрайство та інші злочини.

Індекс EFW (*Economic Freedom of the World*) використовується для вимірювання того, наскільки інституції та політика країни сприяють цій захисній функції та свободі людей у прийнятті власних економічних рішень. Для отримання високого рейтингу EFW, країна повинна гарантувати надійний захист приватної власності, правову рівність для всіх громадян, ефективне виконання контрактів та стабільне фінансове середовище. Також важливо зберігати сприятливий рівень податків, уникати створення бар'єрів для внутрішньої та міжнародної торгівлі, надавати перевагу ринковим механізмам над державними втручаннями для розподілу товарів та ресурсів.

За Індексом економічної свободи Україна відноситься до категорії "країни із в основному невільною економікою", займаючи останні місця у цих та інших

рейтингах економічної свободи (рис.1). Основна причина — завеликий обсяг і різноманітність форм державного втручання у всі сфери життя.

Серед найбільших проблем — сприйнятливість судової влади до політичного тиску, корупція та хабарництво, які послаблюють довіру суспільства.

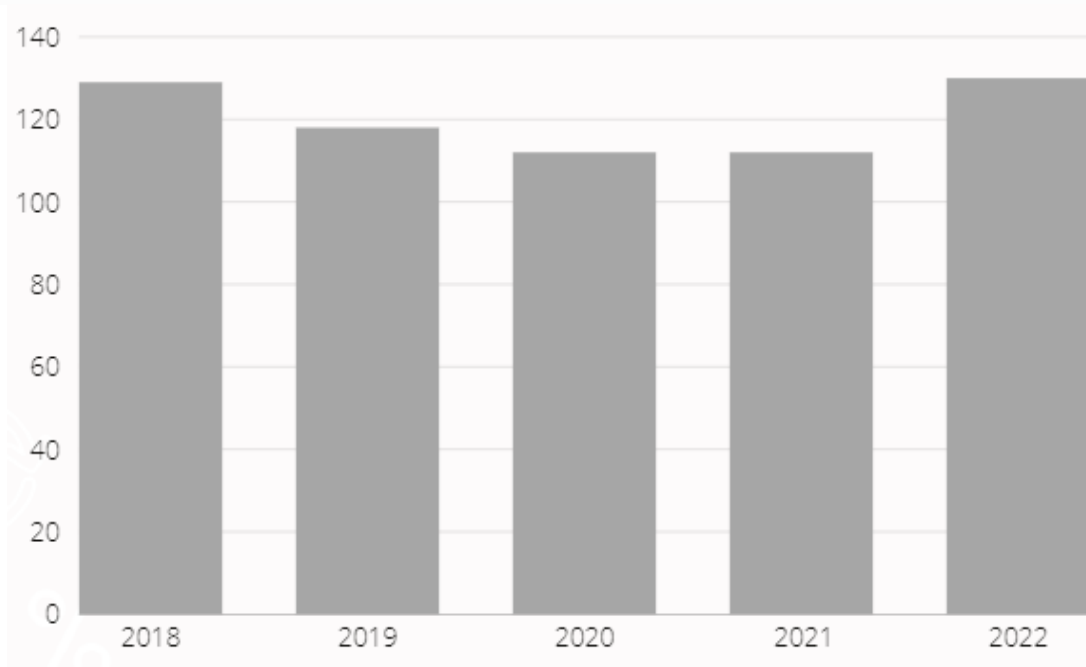

Рис. Індекс економічної свободи України за версією Інституту Фрезера

Отже, економічна свобода в Україні та світі відіграє ключову роль у розвитку країн та підтриманні стабільності національної та глобальної економічних систем. Україна, прагнучи до збільшення економічної свободи, може сприяти власному економічному зростанню через стимулювання підприємництва, інновацій та залучення інвестицій. Глобально дотримання принципів економічної свободи сприяє розвитку міжнародної торгівлі та співпраці між країнами, сприяючи створенню взаємовигідних умов для всіх учасників світової економічної арени.

Література

1. Дані економічної свободи світу, Інститут Фрейзера. URL: <https://www.fraserinstitute.org/economic-freedom/map?geozone=world&page=map&year=2020&countries=UKR>
2. Литвиненко Н.І., Економічна свобода та соціально-економічний розвиток. Економічний вісник, №2. 2013. С. 15-21. URL: https://ev.nmu.org.ua/docs/2013/2/EV20132_015-021.pdf